

ارائه الگوی پارادایمی توسعه پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگی اجتماعی

افشین اخگر^۱

مژگان خدامرادپور^۲

مظفر یکتایار^۳

هیرش سلطان پناه^۴

 10.22034/SSYS.2022.1749.2247

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۱۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۲۵

هدف پژوهش حاضر، ارائه الگوی پارادایمی توسعه پایدار ورزش همگانی با رویکرد فرهنگی- اجتماعی به شیوه داده بنیاد بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه متخصصان، صاحب نظران، سیاست‌گذاران، مشاوران و فعالان حوزه ورزش همگانی تشکیل می‌دادند و روش نمونه‌گیری به صورت غیر احتمالی- هدفمند بود. اندازه نمونه در این پژوهش بر مبنای شاخص اشباع نظری برابر با ۱۶ نفر شد. داده‌ها بر اساس مصاحبه باز و بر مبنای سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی تحلیل گردیدند که ۱۴۱ مفهوم اولیه، ۲۴ کد محوری و ۵ کد گزینشی به دست آمد. نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های کیفی نشان داد که عوامل مداخله‌گر شامل عدم پوشش و حمایت رسانه‌ها، عدم توجه به ذائقه مخاطبان، لذت بردن و علائق شخصی و بی‌توجهی سیاست‌گذاران و پیامدها شامل بهبود تعاملات اجتماعی، افزایش میزان مشارکت در فعالیت بدنی، نهادینه کردن ورزش همگانی در جامعه و تغییر نگرش و رفتار افراد به ورزش همگانی بودند. براساس مدل تحقیق، یکی از راهبردهای نهادینه کردن ورزش همگانی در زندگی روزمره مردم، تدوین برنامه نظام مند برای تمامی نهادهای اجتماعی است.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار، ورزش همگانی و رویکرد فرهنگی- اجتماعی.

۱- دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

۲- استادیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Mozghanir1@yahoo.com

۳- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

۴- استادیار، گروه مهندسی صنایع، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

امروزه یکی از مهم ترین راه های توسعه کشورها، مشارکت فعال مردم است و دولت ها سعی در برطرف کردن موانع مشارکت مردم در فعالیت های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دارند(موسوی و همکاران، ۱۳۹۶). مشارکت اجتماعی، یکی از مؤلفه های اساسی در سازمان دهی فعالیت های انسان در حیات اجتماعی و کنشی داوطلبانه و پیوند دهنده با رویکرد دگرخواهانه است که تأثیر زیادی بر همبستگی و انسجام در جامعه دارد و از این رو، در کانون توجه عالمان علوم اجتماعی بوده است. در دهه های اخیر مشارکت اجتماعی در چارچوب نهادمندسازی فعالیت های افراد به صورت یکی از شاخص های توسعه ای مدنظر قرار گرفته است (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۸). ورزش دارای یک وجه ارتباطی است که بر غنی ساختن تعامل میان انسان ها اثر می گذارد. ارتباطات، مناسبات و تماس های ورزشی نوعی از روابط اجتماعی در معنای خاص است که به تولید شبکه های روابط ورزشی- اجتماعی در سطوح مختلف جامعه و در بین اقشار و نهادهای مختلف آن می پردازد. بیشتر جامعه شناسان ورزشی در این نکته هم عقیده هستند که فرصت های تعامل اجتماعی که از طریق ورزش و درونمایه های آن (آموزش و تمرین، رقابت، تماشا، جابه جایی و غیره) دست می دهد، آشکارا به خلق ارزش های پذیرفته شده اجتماعی و کسب هنجارهای مورد پذیرش اجتماعی مطلوب اجتماعی کمک می کند (پیسکور^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). در ادبیات جامعه شناسی، شبکه های اجتماعی غیررسمی، یکی از راه های اصلی تقویت روابط و پیوندهای اجتماعی میان افراد و به تبع آن افزایش اعتماد اجتماعی می باشد و از آنجا که ورزش همگانی نوع غیر رسمی و داوطلبانه ورزش است که می تواند فضای مطلوبی را جهت افزایش روابط متقابل و پیوندهای عاطفی و نزدیک بین افراد مختلف جامعه مهیا کند، پس ورزش همگانی می تواند از طریق کارکردها و ساز و کارهای خاص خود به تقویت اعتماد اجتماعی کمک کند. (آصفی و حسنی دستجردی، ۱۳۹۵). ورزش همگانی از طریق ارتقای سلامت افراد جامعه موجب افزایش امید به زندگی می شود و به عنوان یکی از زیر شاخص های توسعه انسانی در جوامع قلمداد می گردد. گذشته از این، ورزش همگانی در یک جامعه کارکردهای مطلوبی چون: افزایش همدلی، تقویت همبستگی و مشارکت اجتماعی، تحکیم روابط و پیوندهای اجتماعی و کمک به فرآیند جامعه پذیری افراد دارد (خالدی و همکاران، ۱۳۹۷). گسترش و توسعه ورزش همگانی، یکی از گزینه های موثر در زمینه توسعه ورزش و فعالیت بدنی در میان طبقات مختلف مردم و جامعه است. این نوع ورزش به عنوان ساده ترین فعالیت ورزشی است که در آن هر کس می تواند به صورت جداگانه آن را انجام دهد و هزینه بسیار اندکی دارد. بدون تردید انجام فعالیت های فرهنگی و تفریحی در زمان اوقات فراغت اگر به روش صحیح و با رعایت مصالح جامعه توأم باشند، دارای کارکردهای اجتماعی و فرهنگی مفیدی خواهد بود(محمدی گیلانی و همکاران، ۱۳۹۶).

نکته در خور توجه پیرامون ورزش همگانی این است که توسعه ورزش همگانی به شرایط اجتماعی و فرهنگی بستگی دارد. جامعه شناسان ورزشی به این موضوع در قالب کلی جامعه پذیری ورزشی توجه کرده اند. آنها معتقدند ورزش همگانی بدون ارتباط با تاثیرات اجتماعی و عادت های فرهنگی در انزوای نمی تواند درک شود و فرآیندهای اجتماعی و فرهنگی موجب رشد فرآیندها مشارکت ورزشی در زندگی مردم می گردد (مگان^۲، ۲۰۱۶). ورزش همگانی در جهان با اهداف افزایش

مشارکت تمام گروه‌های اجتماعی و فراهم کردن تکثرگرایی در ورزش، تقویت ورزش قهرمانی، توسعه و ارتقای سلامتی و گسترش تفریحات سالم و ورزش تفریحی پایه گذاری شده است (کلایس^۱، ۲۰۱۷). ورزش دارای یک وجه ارتباطی است که بر غنی ساختن تعامل میان انسان ها اثر می‌گذارد. ارتباطات، مناسبات و تماس‌های ورزشی نوعی از روابط اجتماعی در معنای خاص هستند که به تولید شبکه‌های روابط ورزشی - اجتماعی در سطوح مختلف جامعه و در بین اقشار و نهادهای مختلف آن می‌پردازند. تمامی جامعه‌شناسان ورزشی در این نکته هم عقیده هستند که فرصت‌های تعامل اجتماعی که از طریق ورزش و درون مایه‌های آن (آموزش و تمرین، رقابت، تماشا، جابه جایی و غیره) دست می‌دهد، آشکارا به خلق ارزش‌های پذیرفته شده اجتماعی و کسب هنجارهای مورد پذیرش اجتماعی مطلوب اجتماعی کمک می‌کند. آلد^۲ (۲۰۰۸) بیان می‌کند که ورزش با توجه به خصلت اجتماعی خود، دارای پتانسیل غلبه بر حل مفهوم چالش برانگیز شکل‌گیری هویت از میان هویت‌های فرهنگی چند پاره و مسائل متعاقب آن از طریق تطبیق نقش‌های چندگانه بالقوه افراد می‌باشد. ورزش می‌تواند فرصت برقراری دوستی‌های جدید در مرزبندی‌های اجتماعی را فراهم نماید و این فرایند ورای شرکت کنندگان در ورزش، سایر افراد نزدیک به آنها را که مشارکتی در ورزش ندارند، را نیز شامل می‌شود (به نقل از هامر^۳ و همکاران، ۲۰۱۴). در ادبیات جامعه‌شناسی، شبکه‌های اجتماعی غیررسمی یکی از راه‌های اصلی تقویت روابط و پیوندهای اجتماعی میان افراد و به تبع آن افزایش اعتماد اجتماعی می‌باشد و از آنجا که ورزش همگانی نوع غیر رسمی و داوطلبانه ورزش است که می‌تواند فضای مطلوبی را جهت افزایش روابط متقابل و پیوندهای عاطفی و نزدیک بین افراد مختلف جامعه مهیا کند، پس ورزش همگانی می‌تواند از طریق کارکردها و ساز و کارهای خاص خود به تقویت اعتماد اجتماعی کمک نماید. در این راستا، جونس^۴ و همکاران (۲۰۰۷) پنج کارکرد اجتماعی را برای ورزش همگانی برشمرده است: کارکرد اجتماعی - عاطفی، کارکرد اجتماعی شدن، کارکرد تکاملی و یکپارچه سازی، کارکرد تحرک، اجتماعی و کارکرد سیاسی. از این رو، ورزش همگانی می‌تواند فضایی مناسب جهت حضور و مشارکت جوانان را فراهم آورد و از طریق تقویت روابط متقابل آنها با سایر افراد و اقشار جامعه و نیز افزایش میزان تعلق و آگاهی اجتماعی آنها و انتقال ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی به تقویت اعتماد اجتماعی کمک نماید (سبحانی و همکاران، ۱۳۹۶). در ایران نیز فدراسیون ورزش‌های همگانی و تفریحی از سال ۱۳۷۷ فعالیت رسمی خود را با امکاناتی هر چند محدود و همانند دیگر ممالک جهان با هدف توسعه و تعمیم ورزش در میان مردم آغاز کرد. در حال حاضر نیز توسعه آن در مقابل ورزش‌های قهرمانی، به لحاظ وسعت و دامنه شمول، قابل اجرا بودن در شرایط و اماکن گوناگون، کم هزینه و در دسترس بودن و سهولت اجرا برای افراد سنین مختلف، به شدت مورد توجه مدیران و دست‌اندرکاران ورزش کشور قرار گرفته است (محمدی گیلانی و همکاران، ۱۳۹۶). سیاست مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی در راستای توسعه و گسترش ورزش در بین اقشار مختلف جامعه و بهره‌گیری از مزایای آن در زمینه جبران کاهش تحرک افراد و کمک به افزایش نشاط و سلامتی جسمانی و روانی شهروندان، از اولویت‌های هر جامعه رو به رشدی است. با وجود گذشت چند دهه از سیاست ورزش برای همه،

1. Klais
2. Auld
3. Hamer
4. Jones

هنوز فرصت مشارکت در ورزش به طور نابرابر تقسیم می شود و برخی از گروه های اجتماعی محروم، دستیابی کمتری به ورزش دارند (واندریسچ^۱ و همکاران، ۲۰۱۲). چنان که آمار شرکت کنندگان در ورزش همگانی نشان می دهد، وضعیت ورزش همگانی در ایران (۱۹ درصد مشارکت) نسبت به کشورهای پیشرو در ورزش همگانی مانند فنلاند (۸۱ درصد مشارکت)، هلند (۷۷ درصد مشارکت) و آلمان (۷۵ درصد مشارکت) بسیار نامطلوب است (پارساجو و همکاران، ۱۳۹۷). آنچه از این مفهوم استنباط می گردد این است که همه افراد باید از ورزش کردن بهره مند شوند و ورزش حق همه افراد است (آیم^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). ورزش همگانی دارای فوائد بی شماری است که همین نکته بر لزوم تلاش هرچه بیشتر برای نهادینه کردن آن در جامعه به عنوان یک فرهنگ اشاره دارد. ورزش همگانی مانند هر نظام دیگر نیازمند تدوین اهداف کلان، راهبرد ها و برنامه های عملیاتی است تا ضمن آگاهی از مسیر حرکت بتواند از هر گونه دوباره کاری، بیراهه رفتن و به هدر رفتن منابع مالی، انسانی، فیزیکی و اطلاعاتی خود اجتناب ورزد. سازمان ها ناگزیر هستند به طور دائم بر رویدادهای داخلی و خارجی نظارت کنند تا بتوانند در زمان مناسب و بر حسب ضرورت، خود را با تغییرات تطبیق دهند. سازمان ها باید به شیوه ای اصولی این تغییرات را شناسایی و خود را با آن وفق دهند (جونس و همکاران، ۲۰۰۷). پارساجو و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «شناسایی زمینه های مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران» بیان کردند که زمینه های مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران به ترتیب اولویت شامل پنج مقوله اصلی عوامل انسانی، عوامل ساختاری، عوامل مدیریتی، پیچیدگی محیطی و عوامل اقتصادی است. همچنین جوادی پور و همکاران (۱۳۹۸) بیان کردند راهبردهای مشارکت اجتماعی ورزش همگانی شامل توسعه بخش های کلان، مدیریت جامع ورزش، توسعه آگاهی ها و ارتباطات اجتماعی، توسعه ساختاری، محیط جذاب و انگیزش ورزشی می باشد.

سیاست مشارکت اجتماعی - فرهنگی در ورزش همگانی در راستای توسعه و گسترش ورزش در بین اقشار مختلف جامعه و بهره گیری از مزایای آن در زمینه جبران کاهش تحرک افراد و کمک به افزایش نشاط و سلامتی جسمانی و روانی شهروندان، از اولویتهای هر جامعه روبه رشدی است. با وجود گذشت چند دهه از سیاست ورزش برای همه، هنوز فرصت مشارکت در ورزش به طور نابرابر تقسیم می شود و برخی از گروه های اجتماعی محروم، دستیابی کمتری به ورزش دارند (واندریشه^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). ورزش همگانی با بهره گیری از ورزش، تمرین و فعالیت بدنی همگانی به عنوان ابزاری برای پیاده سازی و توسعه مدلی انسان ساز در جوامع کاربرد دارد. همه افراد با هر ملیت، نژاد و مذهب و توانایی می توانند در حوزه ورزش همگانی شرکت نمایند. چنان که آمار و ارقام شرکت افراد در ورزش همگانی نشان می دهد، وضعیت ورزش همگانی در کشور ایران نسبت به کشورهای پیشرفته جهان و حتی دیگر کشورهای هم رده خود نامطلوب است. در حال حاضر، به دلیل وجود رویکردهای مختلف در مورد میزان و نحوه پرداختن به فعالیت بدنی، آمار دقیق و قطعی از میزان مشارکت در ورزش همگانی در کشور وجود ندارد، اما کلیه آمار و ارقام موجود، میزان مشارکت را ناکافی نشان می دهند و تأکید مسئولان ورزشی نیز بر این است که ورزش همگانی تا جایی توسعه پیدا کند که در کنار فعالیت های روزمره، به عنوان بخشی از سبک زندگی مردم قرار بگیرد (عرب نرمی و همکاران، ۱۳۹۵). در حال حاضر منابع دولتی آمار مشارکت مردم در ورزش

1. Vandermeersch
2. Eime
3. Vandendriessche

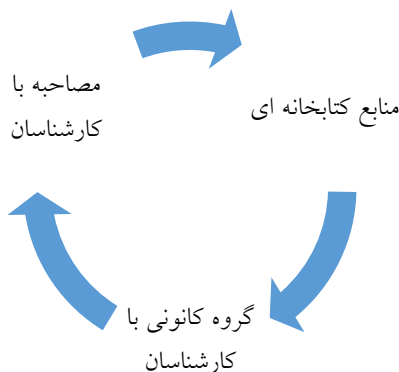
همگانی کشور را ۲۳ درصد بیان می کنند، اما منابع غیر رسمی آمار مشارکت را پایین تر از این دانسته اند که با این همه، نسبت به خیلی از کشورهای پیشرفته دنیا هنوز عقب هستیم (جوادی پور و همکاران، ۱۳۹۷). در مورد توسعه پایدار ورزش همگانی تحقیقات مختلفی از طرف محققان صورت گرفته است و هر کدام از منظری نحوه گرایش مردم به سمت ورزش همگانی را به تصویر کشیده اند. در این میان یکی از شرایطی که باید مهیا گردد تا مشارکت فرهنگی - اجتماعی افراد در ورزش همگانی رشد و توسعه یابد، مشارکت مردم محلی در برنامه های ورزش همگانی و مدیریت و نظارت بر برنامه های آن است و در این بین بهره مندی از راهبردهای خاص به خوبی احساس می شود. منظور از راهبردها، نحوه مدیریت، اداره کردن، انتقال دادن یا پاسخ دادن به پدیده مشارکت فرهنگی - اجتماعی در ورزش همگانی ایران از سوی مدیران است. شناسایی عوامل اجتماعی و فرهنگی مرتبط با گرایش شهروندان به ورزش همگانی به بهترین شکل به مدیران و برنامه ریزان ورزش همگانی کشور می تواند کمک کند تا با یک برنامه ریزی دقیق، ورزش را در اوقات فراغت شهروندان جای دهند و مردم ورزش همگانی را برای سبک زندگی خویش انتخاب کنند. بنابراین، استفاده از نتایج پژوهش های صورت گرفته در این زمینه به شدت در جامعه ایرانی احساس می شود. از این رو، تحقیق حاضر در پی شناسایی شاخص های توسعه یافتگی پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگ اجتماع است.

روش شناسی پژوهش

روش انجام این پژوهش کیفی است. راهبرد تحقیق در این مطالعه تحلیل داده بنیاد به روش استراوس و کوربین بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه متخصصان رسانه دارای سابقه تدریس دانشگاهی و فعالان حوزه ورزش همگانی، متخصصان ترویج ورزش همگانی و آشنا با آن، صاحب نظران و صاحب منصبان ورزش، سیاست گذاران و مشاوران حوزه ورزش همگانی تشکیل می دادند. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری غیر احتمالی^۱، با انتخاب هدفمند و با حداکثر تنوع استفاده شد. اندازه نمونه در این پژوهش بر مبنای شاخص اشباع نظری برابر با ۱۶ نفر بود. همچنین در این تحقیق جمع آوری اطلاعات به شکل کتابخانه ای و میدانی انجام گرفت. برای گردآوری اطلاعات ابتدا ادبیات و پیشینه تحقیق با استفاده از کتب، مجلات، پایان نامه های مربوط، آیین نامه و اسناد مرتبط و سایت های اینترنتی مورد بررسی قرار گرفت. پس از تهیه راهنمای مصاحبه به نمونه آماری مراجعه شد و داده های مورد نیاز با استفاده از مصاحبه های باز جمع آوری شد.

برای تجزیه و تحلیل داده ها در پژوهش حاضر، از رویکرد مثلث سازی^۲ استفاده شد. مثلث سازی به فرایند استفاده از رویکردها و منابع گوناگون جهت جمع آوری اطلاعات در تحقیق اطلاق می شود (اسکینر، ادواردز و کوربت^۳، ۲۰۱۴).

-
1. Non probability
 2. Triangulation
 3. Skinner, Edwards & Corbett

شکل ۲. فرایند استفاده از رویکردها و منابع گوناگون جهت جمع‌آوری اطلاعات

علاوه بر این، در پژوهش حاضر جهت سنجش روایی از معیارهای اسکینر و همکاران (۲۰۱۴) که در جدول ۱ به آن اشاره شده است، استفاده گردید.

جدول ۱. روش‌های اطمینان از روایی

روش‌های اطمینان از روایی	نحوه اجرا در این پژوهش
درگیری طولانی مدت	افزایش حساسیت نظری، مشارکت عملی و ارتباط با مشارکت‌کنندگان برای ارزیابی برداشت‌های محقق
مشاهده پایدار	مشارکت عملی محقق و حضور در محیط مشارکت و اکتشاف جزئیات تجارب مشارکت‌کنندگان
بازرسی مجدد مسیرکسب اطلاعات	انجام بازرسی ادواری اطلاعات و کدهای به دست آمده به جهت پیشگیری از سوگیری و اطمینان از صحت، توسط محقق و یک همکار (دانشجوی دکتری) آشنا به موضوع مورد پژوهش
چک کردن با مشارکت کنندگان	بررسی اطلاعات به دست آمده به کمک گروه تحقیق و نظرسنجی از مصاحبه شونده‌گان در خصوص نتایج
مثلث‌سازی	استفاده از منابع متعدد برای جمع‌آوری داده‌ها
مقایسه مستمر	مقایسه داده‌های به دست آمده از منابع مورد بررسی با سایر منابع به صورت مستمر در تمام طول تحقیق

برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار، از یک متخصص مدیریت ورزشی که در مراحل انجام پژوهش حضور داشت و از آگاهی مناسبی در زمینه این پژوهش برخوردار بود، درخواست شد تا به عنوان همکار در کدگذاری تحقیق شرکت کند. آموزش‌ها و تکنیک‌های لازم جهت کدگذاری به همکار تحقیق انتقال داده شد. سپس محققان به همراه همکار، به عنوان نمونه دو مورد از مصاحبه‌ها را کدگذاری کردند و درصد توافق درون موضوعی با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد (برانت و چارمز، ۲۰۱۹):

$$\text{درصد توافق درون} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

بنابراطلاعات جدول ۲، تعداد کدهای مستخرج به ثبت رسیده معادل ۱۴۱ کد و تعداد کل توافقات بین کدها معادل ۶۰ می‌باشد. همچنین، پایایی بین کدگذاران برای مصاحبه‌های انجام گرفته در این پژوهش معادل ۸۶ درصد است. لذا با توجه به این که میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد می‌باشد، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است و می‌توان گفت که میزان پایایی تحلیل مصاحبه کنونی مناسب می‌باشد (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶).

جدول ۲. محاسبه پایایی

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	کدهای مورد توافق	کدهای عدم توافق	پایایی
۱	۴	۱۰	۴	۲	۰/۸۰
۲	۹	۱۵	۶	۳	۰/۸۰
۳	۱۲	۱۶	۶	۴	۰/۷۵
	جمع	۴۱	۱۶	۹	۰/۷۸

گفتنی است کلیه تحلیل‌های آماری با کمک نرم‌افزار مکس کیودا نسخه ۲۰۲۰ انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

در این بخش ویژگی‌های نمونه‌های تحقیق در قالب سمت، رشته تحصیلی، تحصیلات و حوزه فعالیت ارائه شده است:

جدول ۳. مشخصات مصاحبه شوندگان

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تحصیلات	حوزه فعالیت	
				اجرائی	دانشگاهی
۱	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی	دکترای مدیریت ورزشی	✓	
۲	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی	دکترای مدیریت ورزشی	✓	
۳	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی	دکترای مدیریت ورزشی	✓	
۴	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی	دکترای مدیریت ورزشی	✓	
۵	هیئت علمی دانشگاه	بازاریابی ورزشی	دکترای بازاریابی ورزشی	✓	
۶	مسئول ورزش همگانی و زرات ورزش	تربیت بدنی	دکترای	✓	
۷	کارشناس سازمان ورزش	مدیریت ورزشی	کارشناسی ارشد	✓	
۸	معاون فدراسیون ورزش همگانی	مدیریت ورزشی	دکترای	✓	
۹	کارشناس فدراسیون	مدیریت	دکترای	✓	

● ارائه الگوی پارادایمی توسعه پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگی اجتماعی

✓	کارشناسی ارشد	مدیریت ورزشی	رئیس هیئت ورزش همگانی	۱۰
✓	دکترا	مدیریت رسانه	کارشناس فدراسیون	۱۱
✓	دکترا مدیریت ورزشی	مدیریت ورزشی	مدیران سازمان ورزشی	۱۲
✓	دکترا مدیریت ورزشی	مدیریت ورزشی	مجری و تهیه کننده برنامه ورزشی	۱۳
✓	دکترا مدیریت ورزشی	مدیریت ورزشی	رئیس هیئت ورزش همگانی	۱۴
✓	دکترا مدیریت ورزشی	مدیریت ورزشی	هیئت علمی دانشگاه	۱۵
✓	دکترا مدیریت ورزشی	مدیریت ورزشی	هیئت علمی دانشگاه	۱۶

در این بخش کدهای استخراج شده و مؤلفه‌های مربوط به هر یک از آن‌ها و در نهایت ارائه الگوی شاخص‌های توسعه یافتگی پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگ اجتماع خواهد شد؛ به گونه‌ای که پس از تجزیه و تحلیل صورت گرفته این امکان وجود دارد تا به سؤالات اصلی و فرعی مطرح شده پاسخ داده شود.

در جدول ۴، نحوه کدگذاری سطح اول (اولیه) و سطح دوم (متمركز) با عنوان درک معنای ارائه الگوی شاخص‌های توسعه یافتگی پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگ اجتماع آمده است. به موجب نتایج این جدول، با تحلیل متن مصاحبه‌ها و پس از مفهوم‌پردازی در مرحله کدگذاری باز، ۱۴۱ مفهوم اولیه (کدهای باز)، ۲۴ کد محوری و ۵ کد گزینشی شناسایی شد.

جدول ۴. مفاهیم، مقولات عمده و مقوله محوری هسته استخراج شده از داده‌ها

کدگذاری اصلی	کدگذاری محوری	کد اولیه	نشانه‌گر
		توجه به ورزش	P2,p4,p8
	دیدگاه و رویکرد افراد به ورزش	توجه به ترکیب بدنی	P4,p12
		کاهش فعالیت مردم	P3,p13
		نگرش به ورزش	P3,p16
		تفکر زیرساختی جامعه	P3,p8,p9
	مسائل اجتماعی	هزینه بالای درمان	P8,p9,p11
	حاد ناشی از بی توجهی به توسعه ورزش	نشاط پایین جامعه	P10,p1
عوامل علی		کاهش بازده کاری	P2,p7,p9
		بی توجهی هویت فردی و اجتماعی	P13
		وجود نگرش‌های اجتماعی سنتی به ورزش	P5,p9
		دور بودن از محیط ناسالم و افراد ناباب	P7, P9
		امکان برقراری روابط دوستانه در محیط‌های ورزشی	P1,P2
		برقراری تعاملات اجتماعی مطلوب	P3,p9
	پیوندهای اجتماعی	کاهش آسیب پذیری اجتماعی	P8,p12
	(نظریه‌ی افتراقی)	بهبود جایگاه فرد در اجتماع به واسطه‌ی احراز مقام‌های ورزشی	P10,p14

	الزام به رعایت هنجارهای اجتماعی به خاطر شرکت در فعالیت ها و رقابت های ورزشی	P2
	آغای حس جلوه گیری در محیطی سالم (رقابت های ورزشی)	P13,p14
	درگیر بودن و مشغولیت داشتن در یک فعالیت گروهی مثبت	P3, P12
	مورد تمجید و شویق قرار گرفتن به خاطر توانمندی های جسمانی و روانی در رقابت های ورزشی	P2, P4, P12
	کمک به شکل گیری هویت جمعی در فرد افزایش توانایی روابط دوستانه با هم تیمی ها و همسالان	P7, P9, P11, P14
	افزایش توانایی تعامل و همکاری با دیگران ایجاد حس تعلق و وابستگی نسبت به هم تیمی ها و کادر فنی	P3, P4
وابستگی و تعامل (نظریه ی کنترل اجتماعی)	بهبود جایگاه فرد در خانواده به واسطه انجام فعالیت های ورزشی مستمر	P1, P10
	درک/اهمیت و تأثیر انسجام تیمی در رقابت ورزشی	P8, P7
	شناخت مردم از جایگاه ورزش همگانی به عنوان یک ضرورت جهت سلامتی ارتقای فرهنگ پرداختن به فعالیت بدنی و ورزش همگانی در بین مردم	P1
عوامل مرتبط با فرهنگی سازی	چهره سازی و الگو سازی فعالان حوزه ورزش همگانی	P8,P16
	ساخت تجهیزات ورزشی مانند پیست اسکیت و جاده تندرستی	P4, P11
	وجود تجهیزات و وسایل ورزشی در پارک ها گسترش ناوگان حمل و نقل عمومی در دسترس بودن پارک ها به محل کار یا زندگی	P8,P3
	در دسترس بودن یا نزدیک بود اماکن ورزشی به افراد	P3,P10
توسعه زیرساخت ها	فراهم کردن فضای اختصاصی ورزش برای بانوان	P1, P4
	فراهم کردن تسهیلات و برنامه های ورزشی در محل کار	P10, P13
	ارائه برنامه های تشویقی برای کارکنان دولت برای انجام ورزش همگانی	P,7P10
	توجه به برنامه های هیئت های ورزش همگانی بصورت منطقه ای	P1,p16
	برنامه ریزی برای ورزش افراد دارای محدودیت، شرایط و بیماری های خاص	P1,p9
		P7,p16
		P4,p6,p12
		P3, P12
		P2, P4, P12
		P7, P9, P11, P14

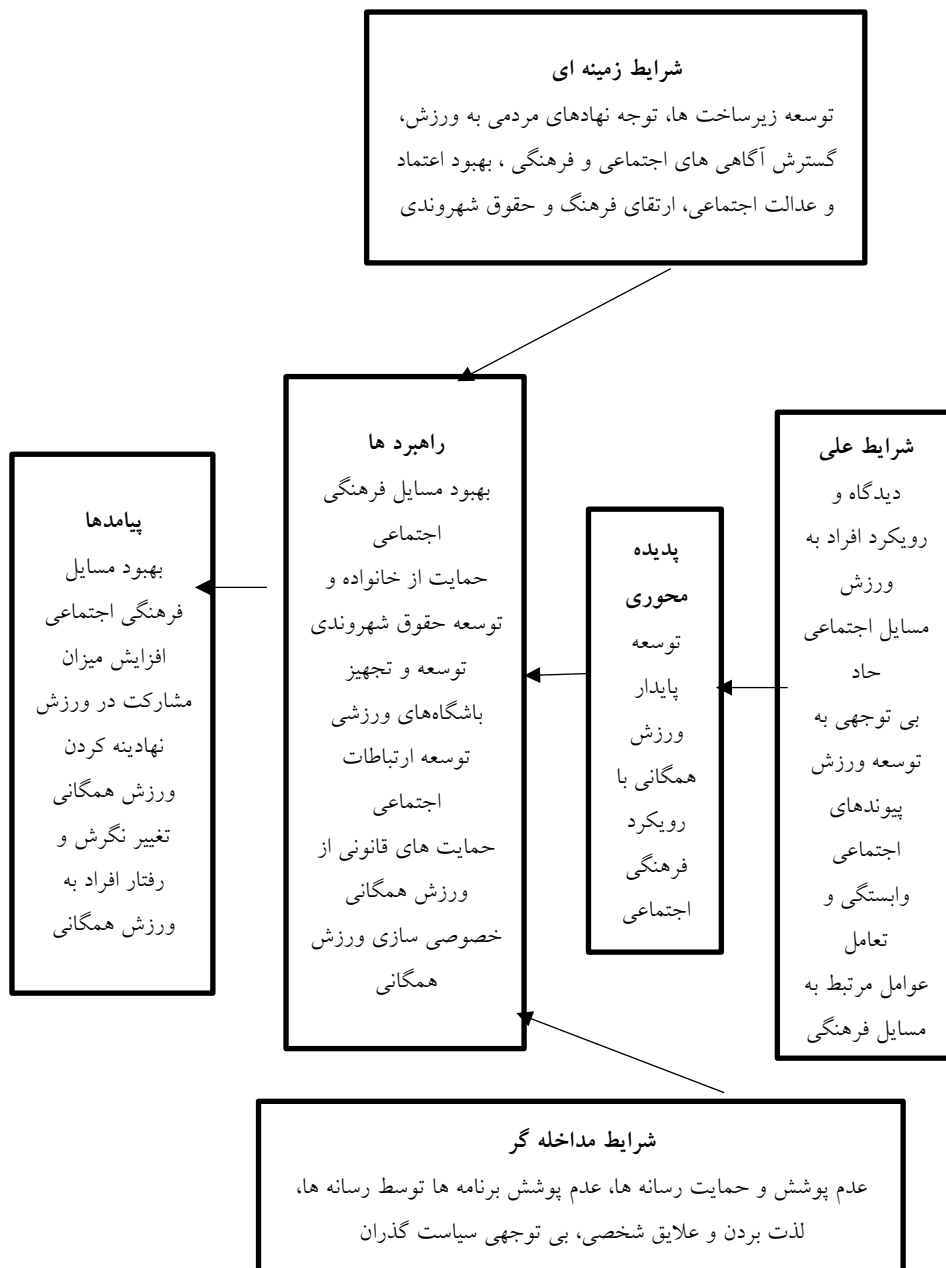
	فراهم کردن محیط ایستگاه ورزش همگانی با جاذبه های بصری	P3, P4
	توسعه نهادهای ورزش همگانی	P10, P24
	توسعه سازمان های مردم نهاد	P2,p9
توجه نهادی مردمی به ورزش همگانی	گسترش ورزش همگانی نسبت به دیگر رشته ها	P2,p14
	اقبال گسترده مردم به ورزش همگانی	P2,p14.p15
	افزایش دانش و آگاهی مرد نسبت ورزش همگانی	P7,p15
	گسترش علم ورزش	P4,p9.p14
گسترش آگاهی های اجتماعی و فرهنگی	تغییرات سبک زندگی اغلب مردم بهبود رفاه اجتماعی مردم	P6,p8,p13 P9
	نهادینه کردن فرهنگ ورزش در جامعه	P14,p15
	وجود اعتماد بین مردم با مسئولان	P3,p7,p13
	توسعه حقوق شهروندی و عدالت اجتماعی	P7,p14
عوامل زمینه ای	توجه به بعد اخلاقی و فرهنگی ورزش	P4,p16
	پخش برنامه ها در زمانی که بیشترین بیننده مخاطب را دارد	P1,p14
	پوشش خبری و پخش برنامه هایی از ورزش همگانی حتی در دورترین نقاط کشور که اتفاق می افتد	P1, P4
بالا رفتن فرهنگ حقوق شهروندی	نیازسنجی گروه های مختلف در حوزه ورزش همگانی	P10, P13
	توجه ویژه به گروه کودک و نوجوان	P10
	ارائه برنامه های تخصصی برای سنین مختلف در زمینه ورزش همگانی	P1,p14
	ساخت برنامه ها با توجه به نیاز مخاطبان	P1,p16
	بررسی مشکلات افراد در نقاط دور دست نسبت به ورزش همگانی	P4,p9.p14
	کمبود توجه به ورزش بانوان و محدودیت در نمایش رسانه ای آن	P8.P12
	کلیشه ای شدن برنامه های ورزش همگانی	P4,12,P16
عدم پوشش و حمایت رسانه ها	کمبود تبلیغات برای بیان اهمیت و ضرورت ورزش همگانی	P2,P8,P16
	توجه بیشتر رسانه ها ی جمعی به ورزش قهرمانی و حرفه	P4,P7,P16
	آگاه نکردن و عدم اطلاع رسانی مناسب به فواید فعالیت های بدنی	P7,P16
	فاصله زیاد پوشش رویدادهای ورزش حرفه ای و ورزش قهرمانی با ورزش همگانی	P2,P15
عوامل مداخله گر	عدم تشخیص درست نیازهای مخاطبان نادیده گرفتن مخاطبان	P1,P6,P13 P11,P14
	اعمال نظرات فردی و غیره کارشناسانه	P10,P16
لذت بردن و علایق شخصی	نیاز به تحرک	P12
	نیاز به هیجان با کمک ورزش	P9,P13

	وجود مسابقه های تفریحی	P2,P7,P13
	لذت از تحرک بدنی	P2,P7,P11
	نبود چشم انداز	P1,P8
بی توجهی سیاست گذاران	عدم توجه به ورزش همگانی به عنوان یک فرصت	P2,P11
	اولویت نداشتن ورزش همگانی در جامعه	P9,P13
	شناساندن ورزش همگانی به عنوان ورزش سبز	P10
	مشارکت در امورات فرهنگی در کانون های ورزش همگانی	P1,P9,P16
	زمینه سازی فرهنگی جهت ورود خانواده ها به استادیوم ها به عنوان تماشاگر	P7,P12
بهبود مسائل فرهنگی و اجتماعی ورزش همگانی	آماده نمودن بسترهای زیرساختی جهت حضور خانواده ها در ورزشگاهها به عنوان تماشاگر فرهنگ سازی و حمایت از توسعه ورزش های پرطرفدار و جذاب در داخل کشور	P16 P4,P14
	انجام اقدامات فرهنگی و اجتماعی برای شرکت مناسب بانوان در ورزش همگانی	P1,P12,P15
	تعلیم حاکمیت افراد بر تقدیر خودشان	P4,P9,P13
	تدوین برنامه های در جهت افزایش مشارکت بیشتر افراد خانواده ها در ورزش همگانی	P7,P16
حمایت از خانواده و توسعه حقوق شهروندی	شناسایی ساکنان محلات شهری	P5,P13
	حمایت از همایش های ورزشی با محوریت خانواده	P7, P14, P15
	بالا بردن احساس تعلق شهری	P3,P7
راهبردها	ایجاد باشگاه های ورزش همگانی	P3, P12
	تجهیز و افزایش خدمات باشگاه های ورزشی موجود	P2, P4, P12
	توسعه پارک ها و فضای شهری با قابلیت استفاده برای ورزش همگانی	P7, P9, P11, P14
توسعه و تجهیز باشگاه های ورزش همگانی	مناسب سازی اماکن ورزشی برای حضور جانبازان و معلولان	P3, P4
	تأمین امنیت حضور بانوان در اماکن ورزشی همگانی	P1,P10
	گسترش سرانه فضای ورزشی	P8, P7
	استفاده از اماکن مناسب محلی برای ورزش همگانی	P1
	ایجاد زیر ساخت های ورزش همگانی در مراکز دولتی و خصوصی برای کارکنان	P8,P16
توسعه مشارکت عمومی	جهت دهی کانون های ورزش همگانی به امر مشارکت در دیگر امورات اجتماعی	P4, P11
کانون های ورزش همگانی	انجام امورات خیریه توسط کانون های ورزش همگانی	P8,P3
	هدایت کانون های ورزش همگانی به سمت مشارکت در دیگر امورات اجتماعی	P3,P10

	ارتقای مهارت های زندگی در کانون های ورزش همگانی	P2,P10
	توجه به باشگاه های ورزش همگانی به عنوان یک نهاد معتبر اجتماعی	P8,P9
	ایجاد بسترهای حضور در ورزش همگانی در کانون های اجتماعی محلات	P1,P3,P14
	استفاده از ظرفیت های مذهبی موجود در این زمینه	P7
	ارتباط مستمر مسئولان کانون با اعضا جهت حضور مداوم	P10,P15
	تشویق افراد متاهل برای شرکت در ورزش همگانی	P3,P9
	توسعه آموزش عمومی از طریق کانون های ورزشی	P2,P9
	ترغیب افراد به مشارکت در کار خیر ورزش جزئی از برنامه های نهادهای اجتماعی آموزش و ارتقای مهارت های ارتباطی شرکت کنندگان در کانون های ورزش همگانی	P8,P15 P6,P11
	توسعه مهارت ارتباطی مسئول کانون با شرکت کنندگان	P5,p9
	ایجاد ارتباطات فرامنطقه ای بین کانون ها	P7, P9
	تعریف اهداف مشترک بین احاد مردم کمک به ایجاد پیوندهای غیر رسمی	P1,P2 P3,p9 P8,p12
	سوق کارهای فردی به سمت کارهای گروهی در نهادها و سازمان های مردمی	P10,p14
	ورزش همگانی جایی برای پیدا کردن هم صحبت	P2, P13
	بیمه ورزشی و حمایت بهداشتی از ورزش همگانی	P13,p14
	حمایت های حقوقی و اجتماعی از کانون های ورزش همگانی بانوان	P3, P12
	ایجاد مزایای اجتماعی برای افراد عضو کانون های ورزش همگانی	P2, P4, P12
	اختصاص بخشی از ساعات کار اداری به ورزش همگانی	P7, P9, P11, P14
	حمایت از ورزش درون سازمانی	P3, P4
	جذب خیرین ورزشی ساز در ورزش همگانی	P5,p9
	عدم دخالت دولت در امورات جاری کانون های ورزش همگانی محلی	P7, P9
	حمایت بخش خصوصی از ورزش همگانی	P1,P2
	افزایش شادابی و نشاط در جامعه	P1, 24, P5, P3
	کاهش استرس، فشار و مشغله های کاری بین اعضای جامعه	P14
پیامدها	کاهش آسیب های اجتماعی آتی	P7,P16
بهبود تعاملات اجتماعی	افزایش حس مثبت به زندگی در جامعه	P1,P15

	افزایش میزان اعتبار و سرمایه گذاری در ورزش همگانی	P9,P11
	و مشارکت بخش دولتی و غیر دولتی در ورزش همگانی	P3,P9,P14
افزایش میزان مشارکت در فعالیت بدنی	افزایش مشارکت زنان و مردان در ورزش همگانی تفریحی	P1, P3
	بالا بردن بهره وری صنعت و توسعه بخش همگانی با توجه به سلامتی کارگران بخش صنعت	P3,P14
	افزایش مشارکت خانواده ها بصورت جمعی در فعالیت های بدنی	P1, P3 P5,P12
	افزایش تورهای گردشگری ورزشی از قبیل پیاده روی، صخره نوردی، کویر نوردی و... با رویکرد سلامت و تفریحات سالم	P1,P6
	افزایش جشنواره ها، همایش های عمومی، هیئت ها و انجمن های فعال ورزش همگانی	P9,P12
نهادینه کردن ورزش همگانی در جامعه	افزایش برنامه های رادیویی و تلویزیونی در مورد ورزش همگانی و سلامت	P4,P10
	افزایش ایستگاه های ورزش همگانی و مراکز مشاوره تغذیه	P10,P13
	افزایش تعداد ورزشکاران شهری، روستایی و عشایر	P14,P16
	افزایش باشگاه ها و اماکن ورزشی فعال بانوان	P3,P8,P12
	افزایش اطلاعات فرد	P1,P15
تغییر نگرش و رفتار افراد نسبت به ورزش همگانی	تغییر باورهای هنجاری	P9,P10
	نگرش مثبت به فعالیت بدنی	P13,P14,P16
	افزایش تعاملات اجتماعی	P5,p9
	ورود ورزش به سبب زندگی خانوار	P7, P9

مرحله بعدی کدگذاری داده‌ها به «کدگذاری محوری» موسوم است. در این مرحله، مقوله‌ها به صورت یک شبکه با هم در ارتباط قرار می‌گیرند. همچنین این مرحله مشتمل بر ترسیم یک نمودار است که «الگوی کدگذاری» نامیده می‌شود. الگوی کدگذاری، روابط میان شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر و پیامدها را نمایان می‌کند (کریوگر و نیومن، ۲۰۰۶). این فرایند در نمودار ۱ نمایان شده است:

شکل ۳. الگوی پارادایمی شاخص های توسعه یافتگی پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگ اجتماعی

بحث و نتیجه گیری

ورزش همگانی، با وجود رشد در سال های اخیر هنوز از جایگاه مطلوبی در سطح جامعه برخوردار نیست و نیازمند برنامه ریزی و توجه ویژه جهت رشد و توسعه پایدار در سراسر کشور است. می توان گفت یکی از اقدامات مهم برای انجام رسالت سازمان های ورزشی در کشور، داشتن راهبردهایی جامع و کامل می باشد (غفرانی و همکاران، ۱۳۸۸). امروزه توسعه ورزش به عنوان یک سیاست عمومی بر دیگر مباحث سیاسی دولت ها برتری گرفته است و اغلب کشورهای پیشرفته جهان در برنامه ریزی ها و سازماندهی ورزش همگانی خود با دیگر کشورها رقابت می کنند و به طور مرتب در حال ارائه برنامه های خلاق برای رشد این ورزش هستند (سید عامری و قربان بردی، ۱۳۹۱). با پیشرفت روزافزون علم و فناوری، مدیریت و برنامه ریزی نقش مؤثری در سازمان های اجتماعی و اجرایی یافته است (جوادی پور و سمیع نیا، ۱۳۹۲). شهپازی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود از بین راهکارهای مربوط به ساختار تشکیلاتی و وضع قوانین و مقررات، مشخص کردن شرح وظایف تمام سازمان ها و نهادهای دست اندرکار ورزش همگانی، اتحاد و یکپارچگی بین سازمان های دست اندرکار ورزش همگانی در کشور را دارای اولویت دانسته اند. بنابراین توجه به عوامل مدیریتی برای گسترش مشارکت افراد جامعه، فراهم بودن نظارت و تصمیم گیری افراد جامعه در ورزش همگانی، امری است که مشارکت را حداکثری و ورزش همگانی را به سمت مردمی بودن سوق می دهد. حتی خدمات عمومی ورزشی در جامعه بهتر است در جهت خصوصی سازی پیش روند و ورزش همگانی نیز که به عنوان یک خدمت عمومی شناخته می شود، حق هر شهروندی در جامعه برای دسترسی آسان، ارزان قیمت و با کیفیت به آن به شمار می آید. از اولین گام ها در مسیر خصوصی سازی می توان از گسترش اندیشه، مفهوم سازی و فرهنگ سازی درباره تفکر خصوصی سازی نام برد. به طور کلی شرایط لازم برای خصوصی سازی می تواند تاثیر مستقیم بر توسعه ورزش های همگانی داشته باشد (لی، ۲۰۱۲). مشارکت اجتماعی در زمینه های مساعد برای توسعه ورزش همگانی اتفاق می افتد و از جمله عواملی که توسعه آن می تواند به مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی کمک شایانی بنماید، توسعه عوامل انسانی آن جامعه است. توسعه عوامل و نیروهای انسانی در این تحقیق چنان حائز اهمیت است که به عنوان زیربنای توسعه سایر بخش ها در توسعه مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی در نظر گرفته شده است و مهم ترین عامل از منظر مشارکت کنندگان در این زمینه محسوب می شود. عامل اقتصادی برعکس تصور همه، به عنوان عاملی با اهمیت کمتر برشمرده شده است. در نتیجه، شرکت کنندگان در ورزش همگانی مهم ترین رکن توسعه ای در گسترش ورزش همگانی هستند و اهمیت دادن به توسعه روزافزون آنها در همه موارد می تواند با اهمیت ترین راهبرد مدیران جامعه به شمار رود. افزایش دانش و آگاهی مردم در موارد مختلف اعم بهداشتی، سلامتی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی، زمینه توسعه مشارکت آنها را فراهم می نماید. امروزه با توجه به گسترش رسانه های گروهی و توسعه اطلاعات و دانش افراد جامعه در موارد گوناگون، زمینه برای توسعه ورزش همگانی مساعدتر شده است. گسترش علم ورزش و یافته های جدید علمی در نقش ورزش همگانی در سلامتی جسمانی و روانی و توصیه به ورزش و تحرک از طرف متولیان سلامت جسمانی و روانی جامعه، زمینه را برای توجه عمومی به ورزش همگانی مساعد نموده است.

بی شک، وضع قوانینی در ایجاد حمایت و پشتیبانی از متولیان خصوصی و مشارکت مردم یک محله در همه ابعاد توسعه ای ورزش همگانی به صورت تعاون می تواند در توسعه برنامه مشارکت مردم در غیردولتی نمودن ورزش همگانی اهمیت داشته باشد. بنابراین واگذاری مدیریت کانون های ورزش همگانی در راستای استفاده از ظرفیت های محلی و تمرکز زدایی از بخش دولتی است. توسعه آگاهی های عمومی، بهبود تعاملات اجتماعی و گسترش انجام امورات به صورت داوطلبانه در بین مردم از جمله امورات توسعه عوامل انسانی در جامعه است. در نتیجه توسعه امورات اجتماعی شرکت کنندگان در ورزش همگانی یکی عوامل شناسایی شده در توسعه ای در گسترش ورزش همگانی است. افزایش دانش و آگاهی مردم در موارد مختلف اعم بهداشتی، سلامتی، اجتماعی، فرهنگی، ورزشی، زمینه توسعه مشارکت آنها را فراهم می نماید. امروزه با توجه به گسترش رسانه های گروهی و توسعه اطلاعات و دانش افراد جامعه در موارد گوناگون، زمینه برای توسعه ورزش همگانی مساعد تر شده است. گسترش علم ورزش و یافته های جدید علمی در نقش ورزش همگانی در سلامتی جسمانی و روانی و توصیه به ورزش و تحرک از طرف متولیان سلامت جسمانی و روانی جامعه، زمینه را برای توجه عمومی به ورزش همگانی مساعد نموده است. نتایج مطالعه هولمن^۱ و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که متغیرهای اوقات فراغت، جنسیت، تحصیلات، ملیت، تابعیت و رفاه روانی - اجتماعی قابلیت پیش بینی مشارکت ورزشی افراد را دارند و عوامل انسانی نقش تعیین کننده ای در مشارکت افراد ایفا می کنند. عابدینی و طالبی (۱۳۹۶) بیان می کنند که عوامل اجتماعی - فرهنگی با میزان گرایش شهروندان به ورزش همگانی رابطه مثبتی دارند. نتایج تحقیق شهبازی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که از میان راه کارهای مربوط به نیروی انسانی، دو راهکار بهره گیری از نیروهای داوطلب در توسعه ورزش همگانی و تربیت کارشناسان و مدیران حرفه ای در ورزش همگانی در اولویت هستند. قره و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی نشان دادند رسانه ها با توجه به قدرتی که در جذب توده مخاطبان و مشارکت در فرآیند شکل دهی افکار عمومی دارند، می توانند نقش درخور ملاحظه ای در افزایش مشارکت مردم در ورزش های تفریحی داشته باشند. نتایج به دست آمده با نتایج قره و همکاران (۱۳۹۵) همخوان بوده است که دریافتند توسعه وسایل ارتباطی جمعی که به توسعه ارتباطات اجتماعی و در نتیجه بهبود مشارکت اجتماعی در افراد جامعه گردیده است می تواند به عنوان پتانسیل توسعه مشارکت اجتماعی در همه زمینه های اجتماعی من جمله ورزش همگانی باشد و در برنامه ریزی درازمدت برای توسعه مشارکت اجتماعی باید عوامل انسانی و مسائل توسعه ارتباطات انسانی و بالا بردن آگاهی های اجتماعی در اولویت توجه قرار گیرد و کار فرهنگی در این مورد انجام بگیرد تا نیروی انسانی آمادگی مشارکت در این امر را داشته باشند. توسعه و گسترش زیرساخت ها و اماکن و تجهیزات ورزش همگانی در مناطق مختلف از اولویت خاصی برخوردار است و گسترش نهادهای ورزش همگانی و هیئت های ورزشی مردمی در همه نواحی می تواند زمینه را برای مشارکت اجتماعات محلی در ورزش همگانی را فراهم نماید. واندر مشوان و همکاران^۲ (۲۰۱۷) دریافتند که باشگاه های ورزشی در تسهیل مشارکت اجتماعی مردم نقش اثرگذاری دارند. توسعه آگاهی های عمومی، بهبود تعاملات اجتماعی و گسترش انجام امورات به صورت داوطلبانه در بین مردم از جمله امورات توسعه عوامل انسانی در جامعه است. در نتیجه، توسعه امورات اجتماعی شرکت کنندگان در ورزش همگانی یکی مهمترین راهبردهای توسعه ای

در گسترش ورزش همگانی است. افزایش دانش و آگاهی مردم در موارد مختلف اعم بهداشتی، سلامتی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی، زمینه توسعه مشارکت آنها را فراهم می نماید. امروزه با توجه به گسترش رسانه های گروهی و توسعه اطلاعات و دانش افراد جامعه در موارد گوناگون، زمینه برای توسعه ورزش همگانی مساعدتر شده است. گسترش علم ورزش و یافته های جدید علمی در نقش ورزش همگانی در سلامتی جسمانی و روانی و توصیه به ورزش و تحرک از طرف متولیان سلامت جسمانی و روانی جامعه، زمینه را برای توجه عمومی به ورزش همگانی مساعد نموده است. همچنین نوع تعلیم و تربیت افراد از زمان کودکی و پرداختن به ورزش و بازی های دوران کودکی می تواند شرایط را برای سوق افراد به سمت ورزش همگانی در بزرگسالی مهیا نماید. توسعه بر پایه هر تعریف یا هر تعبیر و دیدگاهی در نهایت بیانگر مفهومی واحد برای رسیدن به شادابی، بالندگی، عدالت، آزادی و پویایی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. بنابراین باید بپذیریم که توسعه امری نیست که خود به خود به وقوع پیوندد، بلکه برای نیل به آن باید برنامه و هدف داشت و در راه رسیدن به آن کوشش کرد (جوادی پور و همکاران، ۱۳۹۲). ایرت و اسمیت^۱ (۲۰۱۰)، نشان دادند که ایجاد انگیزه در افراد برای مشارکت فعال در فعالیت های بدنی با توجه به اثرات سودمند آن بر سلامتی باید بخشی از دستور کار سیاست های بهداشتی دولت باشد. همچنین در راستای توجه به ابعاد بهداشتی ورزش، مگان و همکاران (۲۰۱۶)، فلویید و همکاران (۲۰۱۶) و کین^۲ و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند که مشارکت اجتماعی بخصوص مشارکت در فعالیت های بدنی با سلامتی و بهداشت افراد جامعه ارتباط تنگاتنگی دارد که با یافته های تحقیق همخوانی دارد. در نتیجه، جذابیت های محیطی و مسائل انگیزشی در باشگاه های ورزشی از جمله مواردی است که پراختن به آن و مدیریت اصولی آنها در راستای توسعه مشارکت های اجتماعی در ورزش همگانی از موضوعات مهم مدیریت ورزش همگانی است. ورزش همگانی، با وجود رشد در سال های اخیر هنوز از جایگاه مطلوبی در سطح جامعه برخوردار نیست و نیازمند برنامه ریزی و توجه ویژه جهت رشد و توسعه پایدار در سراسر کشور است. می توان گفت یکی از اقدامات مهم برای انجام رسالت سازمان های ورزشی در کشور، داشتن راهبردهایی جامع و کامل می باشد. هدف اصلی این تحقیق، شناسایی راهبردهای مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران بود. مشارکت اجتماعی و فرهنگی در زمینه های مساعد برای توسعه ورزش همگانی اتفاق می افتد و از جمله عواملی که توسعه آن می تواند به مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی کمک شایانی بنماید، توسعه عوامل انسانی آن جامعه است. توسعه عوامل و نیروهای انسانی در این تحقیق چنان حائز اهمیت است که به عنوان زیربنای توسعه سایر بخش ها در توسعه مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی در نظر گرفته شده است و مهم ترین عامل از منظر مشارکت کنندگان در این زمینه محسوب می شود. عامل اقتصادی برعکس تصور همه، به عنوان عاملی با اهمیت کمتر بیان شده است. در نتیجه شرکت کنندگان در ورزش همگانی مهم ترین رکن توسعه ای در گسترش ورزش همگانی هستند و اهمیت دادن به توسعه روزافزون آنها در همه موارد می تواند با اهمیت ترین راهبرد مدیران جامعه به شمار رود. افزایش دانش و آگاهی مردم در موارد مختلف اعم بهداشتی، سلامتی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی، زمینه توسعه مشارکت آنها را فراهم می نماید. امروزه با توجه به گسترش رسانه های گروهی و توسعه اطلاعات و دانش افراد جامعه در موارد گوناگون، زمینه برای توسعه ورزش همگانی مساعدتر

1. Eberth & Smith
2. Qin

شده است. گسترش علم ورزش و یافته های جدید علمی در نقش ورزش همگانی در سلامتی جسمانی و روانی و توصیه به ورزش و تحرک از طرف متولیان سلامت جسمانی و روانی جامعه، زمینه را برای توجه عمومی به ورزش همگانی مساعد نموده است. همچنین نوع تعلیم و تربیت افراد از زمان کودکی و پرداختن به ورزش و بازی های دوران کودکی می تواند شرایط را برای سوق افراد به سمت ورزش همگانی در بزرگسالی مهیا نماید. سواد و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند همگانی شدن ورزش بر اساس چارچوب حمایت عوامل محیطی، مداخله مثبت عوامل مدیریتی، بسترسازی منابع و نهایتاً از طریق عوامل رفتاری صورت می پذیرد و عابدینی و طالبی (۱۳۹۶) بیان می کنند که عوامل اجتماعی- فرهنگی با میزان گرایش شهروندان به ورزش همگانی رابطه مثبتی دارد. همچنین صفاری و قره (۱۳۹۵) نشان دادند محیط اجتماعی، مهم ترین مولفه محیطی است و تدوین برنامه های آتی براساس بافت اجتماعی، شیوه زندگی، گروه های همسن و تهیه و تدارک امنیت اجتماعی در پیرامون اماکن و فضاهای ورزشی تفریحی می تواند زمینه ای مناسب برای همگانی شدن ورزش در ایران را فراهم کند. شهبازی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود در میان راهکارهای مربوط به نیروی انسانی، دو راه کار بهره گیری از نیروهای داوطلب در توسعه ورزش همگانی و تربیت کارشناسان و مدیران حرفه ای در ورزش همگانی را در اولویت دانسته اند.

با پیشرفت روزافزون علم و فناوری، مدیریت و برنامه ریزی نقش موثری در سازمان های اجتماعی و اجرایی یافته است. بحث عوامل مدیریتی، سومین اولویت پیشنهادی در فراهم نمودن زمینه توسعه مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران است. امروزه توسعه ورزش به عنوان یک سیاست عمومی بر دیگر مباحث سیاسی دولت ها برتری گرفته است و اغلب کشورهای پیشرفته جهان در برنامه ریزی ها و سازمان دهی ورزش همگانی خود با دیگر کشورها رقابت می کنند و به طور مرتب در حال ارائه برنامه های خلاق برای رشد این ورزش هستند. نتایج به دست آمده با نتایج شهبازی و همکاران همسو بود. به طور کلی نتایج تحقیق نشان داد راهبردهای مختلفی برای توسعه مشارکت اجتماعی و فرهنگی در ورزش همگانی ایران باید به کار گرفته شود تا بسترهای مشارکت مردمی در ورزش همگانی مهیا گردند و شاهد رشد و شکوفایی و همه گیر شدن ورزش همگانی در کشور ایران باشیم. در این میان توجه جدی به حضور و مشارکت مردم در همه امورات مربوط به توسعه ورزش همگانی یک حقیقتی اجتناب ناپذیر است، چرا که بدون حضور مردم مشارکتی در کارها صورت نمی گیرد و توسعه ورزش همگانی عقیم خواهد ماند. بنابراین، توجه دست اندکاران امر ورزش همگانی به فراهم نمودن بسترهای اجرایی راهبردهای پیشنهادی موجب ورود مردم در فرهنگ سازی، جامعه پذیری، سازماندهی، نظارت و کنترل ورزش همگانی در ابعاد مختلف خواهد شد و زمینه مشارکت اجتماعی حداکثری مردم در ورزش همگانی پدیدار خواهد گشت. گفتنی است که به کار بستن راهبردهای پیشنهادی در توسعه مشارکت مردم در ورزش همگانی مطابق با الگوی تحقیق مرحله به مرحله نبوده و همه این مراحل باید به طور همزمان صورت پذیرد، ولی گستردگی کار بست راهبردهای پیشنهادی به ترتیب رتبه دارای اولویت می باشد.

منابع

- ابراهیمی، عبدالحسین؛ مهدی پور، عبدالرحمن و ازمشا، طاهره. (۱۳۹۴). «تأثیر شاخص های همجواری و دسترسی به مکان های ورزشی بر میزان مشارکت ورزشی (مطالعه موردی: مناطق هشتگانه شهر اهواز)». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش. دوره ۲، شماره ۵، صص ۳۱-۳۹.
 - آصفی، احمدعلی و اسدی دستجردی، حسن. (۱۳۹۵). «بررسی موانع توسعه ورزش همگانی در دانشگاه های دولتی شهر تهران و ارائه راهکارهای کاربردی توسعه ی آن». مدیریت ورزشی. دوره ۸، شماره ۶، صص ۸۲۳-۸۴۴.
 - پارساجو، علی؛ جوادی پور، محمد و زارعیان، حسین. (۱۳۹۷). «تعیین راهبردهای مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران». پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی. سال ۸، شماره ۱۶، صص ۱۳-۲۸.
 - جوادی پور، محمد؛ زارعیان، حسین و پارساجو، علی. (۱۳۹۷). «شناسایی زمینه های مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی ایران: یک مطالعه کیفی». مجله آموزش و سلامت جامعه. ۳۵، صص ۲۰-۳۰.
 - جوادی پور، محمد و سمیع نیا، مونا. (۱۳۹۲). «تبیین موقعیت راهبردی و ارائه راهبرد توسعه ورزش همگانی ایران». پژوهش های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی. دوره ۳، شماره ۵، صص ۱۵-۲۸.
 - خالدی فرد، علی؛ علی دوست قهفرخی، ابراهیم؛ محمودوند، زهرا؛ آقایی، احد و کعب عمیر، رضا. (۱۳۹۷). «بررسی عوامل و موانع مشارکت در ورزش همگانی و تفریحی در استان های ترک، کرد و لر نشین ایران». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. ۲۰۱۶، صص ۲۱-۳۷.
 - سبجانی، بهمن و هاشمی، سیدضیا. (۱۳۹۶). «کارکردهای اجتماعی ورزش همگانی با تاکید بر اعتماد اجتماعی». مطالعات مدیریت ورزشی. شماره ۴۲، صص ۱۸۵-۲۰۱.
 - سواد، مریم؛ همتی نژاد، مهدی؛ قلی زاده، مهدی و گوهر رستمی، حمیدرضا. (۱۳۹۷). «طراحی الگوی توسعه ورزش برای همه در استان هرمزگان». مطالعات مدیریت ورزشی. ۶ (۲)، صص ۷۵-۸۶.
 - سیدعامری، حسن و قربان بردی، محمدالق. (۱۳۹۱). «تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی و تفریحی (مطالعه موردی: ارومیه)». پژوهش های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی. سال ۲، شماره ۴، صص ۲۳-۳۴.
 - شهبازی، مهدی؛ شعبانی، کیوان و صفاری، مریم. (۱۳۹۲). «ورزش همگانی (ضرورت، موانع، راهکارها)». فصلنامه مجلس و راهبرد. سال ۲۰، شماره ۷۶، صص ۶۹-۹۷.
 - شهبازی، رضا؛ مصطفایی کیوی، جوادی؛ دایی، روح الله و سجادی، سید نصرالله. (۱۳۹۷). «بررسی نقش رسانه های جمعی در توسعه ورزش همگانی (از دیدگاه دانشجویان دانشگاه تهران)». فصلنامه علمی مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی. ۱ (۱)، صص ۳۴-۴۲.
- Doi: 10.30473/jsm.2018.5116
- صفاری، مرجان و قره محمد علی. (۱۳۹۵). «شناسایی و رتبه بندی عوامل محیطی مؤثر بر همگانی شدن ورزش های تفریحی ایران». نشریه مدیریت ورزشی. ۸ (۱)، صص ۵۱-۶۸.
 - عابدینی، صمد و طالبی، شیدا. (۱۳۹۶). «عوامل اجتماعی - فرهنگی مرتبط با میزان گرایش شهروندان به ورزش همگانی خلخال». جامعه شناسی کاربردی. شماره ۶۵، صص ۱۳۱-۱۴۴.
 - عرب نرمی، بتول؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله و خبیری، محمد. (۱۳۹۵). «تلویزیون و توسعه ورزش همگانی: یک نظریه برخاسته از داده ها». مطالعات مدیریت ورزشی. ۸ (۴۰)، صص ۱۷-۳۸.

● ارائه الگوی پارادایمی توسعه پایدار در ورزش همگانی براساس رویکرد تعاملی فرهنگی اجتماعی

- غفرانی، مهدی؛ گودرزی، محمود؛ سعدی، محمد سجاد و جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۸۸). «طراحی و تدوین راهبرد برای قهرمانی و ورزش های همگانی در سیستان و استان بلوچستان». حرکت. ۳۹، صص ۳۱-۱۰۷.
- قره، محمدعلی؛ صفاری، مرجان و نیری، شهرزاد. (۱۳۹۵). «بازپردازی کارکردهای رسانه ملی جهت توسعه ورزش های تفریحی: ارائه راهبردها و راهکارها». دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. سال ۶، ۱۴، پیاپی ۱۴، شماره ۱۱، صص ۶۳-۷۶.
- کشگر، سارا و سلیمانی، مجتبی. (۱۳۹۱). «نقش برنامه خصوصی سازی بر توسعه ورزش همگانی از دیدگاه کارشناسان». پژوهش های کاربردی مدیریت و علوم زیستی در ورزش. شماره ۲، صص ۹۹-۱۰۴.
- دانایی فرد، حسن و امامی، مجتبی. (۱۳۸۶). «تأملی بر نظریه پردازی داده بنیاد». اندیشه مدیریت. سال ۱، شماره ۲، صص ۶۹-۹۷.
- محمدپور، احمد. (۱۳۹۲). *روش تحقیق کیفی ضد روش ۱ و ۲: مراحل و رویه های علمی در روش شناسی کیفی*. تهران: انتشارات جامعه شناسان
- محمدی گیلانی، معصومه؛ معمار بهابادی، نرگس و خیابانی، حسنا. (۱۳۹۶). «شناسایی عوامل موثر بر رشد و توسعه ورزش همگانی در بین زنان شهر کرمانشاه». سومین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران. تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- موسوی، شیمیا؛ اکبری، پریسا و نظریان، علی. (۱۳۹۶). «بررسی تأثیر تعامل اجتماعی و تبادل بین اعضای گروه های داوطلب بر مدیریت داوطلبی رویداد ورزشی (مطالعه موردی: سیزدهمین المپیاد فرهنگی ورزشی دانشجویان)». مطالعات مدیریت ورزشی. ۹(۴۶)، صص ۱۴۱-۱۵۶.
- Doi: 10.22089/smrj.2017.4458.1858
- هاشمی مطلق، شقایق؛ اصلانخانی، محمدعلی و صفانیا، علی محمد. (۱۳۹۸). «نقش میانجی حمایت اجتماعی و خودکارآمدی در رابطه بین محیط ادراک شده و مشارکت در فعالیت بدنی اوقات فراغت کارکنان». مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۱(۵۷)، صص ۱۹۷-۲۱۶.

Doi: 10.22089/smrj.2019.5640.2126

- Auld, C. (2008). "Voluntary sport clubs: The potential for the development of social capital". In *Nicholson, M., & Hoye, R. (Eds). Sport and social capital*. (1st Ed.), Amsterdam: Butterworth-Heinemann Press.
- Bryant, A., & Charmaz, K. (Eds.). (2019). *The SAGE handbook of current developments in grounded theory*. Sage
- Claeys, A. S. (2017). "Better safe than sorry: Why organizations in crisis should never hesitate to steal thunder". *Business Horizons*, 41(3), pp: 293-300.
- Eberth, B. Smith, M. D. (2010). "Modelling the participation decision and duration of sporting activity in Scotland". *Economic Modelling*, 27: 822-834. Journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecmod.
- Eime, R. Charity M., Melanie J. Harvey, Jack T. Payne, Warren R. (2015). "Participation in sport and physical activity: associations with socio-economic status and geographical remoteness". *BMC Public Health*, 15:434.
- Floud, S. Balkwill, A. Canoy, D. Reeves, G. K. Green, J. Beral, V. and Cairns, B. J. (2016). "Social participation and coronary heart disease risk in a large prospective study of UK women". *European Journal of Preventive Cardiology*, Vol. 23.9, 995-1002.
- Hallmann, K. Mun i, Cristina A. Breuer, C. Dallmeyer, So. Metz, M. (2017). "Leisure participation: modelling the decision to engage in sports and culture". *Journal of Cultural Economics*, volume 41, pages467-487. DOI 10.1007/s10824-016-9275-8..

- Hamer, M., Weiler, R., Stamatakis, E. (2014). **“Watching sport on television, physical activity, and risk of obesity in older adults”**. BMC Public Health, 14(1):1-4. PMID: 24400697 DOI: 10.1186/1471-2458-14-10
- Jones, R., Noble, G. I. (2007). **“Grounded theory and management research: A lack of integrity?”** Qual Res Organ Manag Int J. 2(2):84-103. DOI: 10.1108/17465640710778502
- Kreuger, L., & Neuman, W. L. (2005). **Social work research methods: qualitative and quantitative approaches: with Research Navigator**. Pearson/Allyn and Bacon.
- Lee Lok, J. (2012). **“The effects of socio-economic status on physical activity participation in Hong Kong adolescents: a social ecological approach”**. The University of Hong Kong (Pokfulam, Hong Kong), <http://hdl.handle.net/10722/17453> 9.
- Meghan, W., Kathleen, J., Ganley, P.S.P. (2016). **“The association between social participation and lower extremity muscle strength, balance, and gait speed in US adults”**. Preventive Medicine Reports, 4. 142-14. <http://ees.elsevier.com/pmed>.
- Piškur, Barbara., Daniëls, Ramon., Jongmans, J., Marian, Ketelaar, Marjolijn., Smeets, Rob., Norton Meghan, Beurskens, Anna. (2014). **“Participation and social participation: are they distinct concepts?”** Clinical Rehabilitation, Vol. 28(3) 211-220
- Qin, J., Theis, K.A., Barbour, K.E., Helmick, C. G. , Baker, N. A., Brady, T.J. (2015). **“Impact of arthritis and multiple chronic conditions on selected life domains — United States”**. MMWR Morb. Mortal. Wkly Rep. 64 .21:578-582.
- Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. (2014). **Research methods for sport management**. Routledge
- Vandendriessche, J. B., Vandorpe, B. F., Vaeyens, R., Malina, R. M., Lefevre, J., Lenoir, M., Philippaerts, R.M. (2012). **“Variation in sport participation, fitness and motor coordination with socioeconomic status among Flemish children”**. Pediatr Exerc Sci. 24(1):113-28. PMID: 22433257 DOI:10.1123/pes.24.1.113
- Vandermeersch, H., Meganck, J., Seghers, J., Vos, S., Scheerder, J. (2017). **“Sports, Poverty and the Role of the Voluntary Sector. Exploring and Explaining Nonprofit Sports Clubs”**. Efforts to Facilitate Participation of Socially Disadvantaged People. LSTR. Volutes. 28:307-334.
- Wicker, P., Hallmann, K., Breuer, C. (2013). **“Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models”**. Sport Management Review, 16. 54-67. Journal homepage: www.elsevier.com/locate/smr